

Božena
Němcová

Mahulena,
krásná panna

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Fpřístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla Slovenské pohádky a pověsti (Díl 1) tak, jak bylo vydáno v Československém spisovateli v roce 1952 (NĚMCOVÁ, Božena. *Slovenské pohádky a pověsti. Díl 1.* K vydání připravil František Váhala. 1. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1952. 247 s. Knihovna klasiků, Božena Němcová : spisy, sv. 8).

Elektronické publikování díla Boženy Němcové je společným projektem Městské knihovny v Praze a www.digiBooks.cz.

Autorem portrétu Boženy Němcové na obálce e-knihy je Jan Vilímek.

Text díla (Božena Němcová: Mahulena, krásná panna), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

NĚMCOVÁ, Božena. *Mahulena, krásná panna* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2012 [aktuální datum citace e-knihy - př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z WWW: http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/77/02/mahulena_krasna_panna.pdf.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 30. 10. 2012.

Mahulena, krásná panna

Bylo, kdy bylo; než jednou bylo, co žil kdesi král, a ten měl překrásného syna, kterého velmi miloval. Ale cože – matka mu umřela, otec se oženil a macecha syna nenáviděla; proto chtěl syn odejít do světa. Otec mu v tom ale bránil a pustiti ho nechtěl. Jedenkráté procházel se princ po zámku a tu vidí v jedné izbě za pecí obraz, na němž byla krásná paní vypodobněna. – „Ej,“ zvolal, „kdože muohol dakedy na světě tak krásny byť!“ – „To bola tvoja vlastná mať,“ pravil mu otec, který za ním byl přišel, „volali ju Zlatou pannou a nebolo jej páru na krásu vo světě.“

Mladý synek se dlouho na obraz díval a potom si předsevzal, že půjde do světa takovou pannu hledati, a dokud jí podobné nenajde, že se domů nevrátí. – Otec mu to ale zase vymlouval, aby se té myšlénky vzdal, a slíbil mu, že dá sám takovou pannu ve světě hledati, jako byla jeho matka. I dal svolati dvořany a rádce, by jim to přednesl a do světa je rozeslal pro pannu tak krásnou, jako byla nebožka královna. Po radě rozešli se dvořané na vše strany hledati pannu. Hledali po celém království, za horami, za dolami; přešel rok, a ničeho nenašli.

Znova sešla se rada; radili se co počítí, aby se princovi, který tužbou po krásné panně scházal, vůle vyplnila. – Tu vstal mezi rádci stavec a taktó pravil: „Vidím, že sa na ničom usjednotiť němuožetě. Princovi však Zlatú pannu najst' musíme, lebo nám on ľahko do sveta odíde, ľahko sa i pominúť muože; druhého nástupcu nemáme, a tak by naša krajina bez hlavy zostala. - Počujte, bratia, moju radu. Cez naše mesto, jako vietě, veľo ľudí z ďalekých krajín idě, i zametajmeže my všetky studně, len kráľouskú nahajme otvorenú, aby každý, cudzí i domáci, len z tej pili. U studně poloźme stráž, aby sa každého, kdo budě chceť piť, spytovala, či nechyroval o Zlatej panně; a keď sa taký človek najde, aby ho hned pred kráľa viedli!“

„Toto veru budě dobre!“ pravili pánové, vyslechše radu starcovu. Zametali všechny studně, jen královskou nechali otevřenou a postavili k ní stráž. Tu se lidé začali hrnouti k té studni, cizí a domácí, an byla ta jediná. - Každý dostal sice vody, ale musel odpověditi na otázku, zdali ví co o Zlaté panně. - Dlouho se ničeho nedověděli; - až jednou v letě přihnal se k studni poutník, celý prachem zapadnutý, uhořený a velmi smedný. I prosil, aby se mu dovolili napítí. Stráž mu řekla, pod jakými podmínkami vody dostane, a když přivolil pověděti, co ví, podala mu vody. „No,“ pravil poutník, když se byl napil, „teraz vám poviem, čo viem. Ja som veru veľo sveta pochodil, aj som veľo chyroval - tiež to som chyroval: že je voľakde jedna taká krásna, čo keď na ňu pozre, nachby jakéhokoľvek tvrdého srdca bol, hneď musí od jej veľkej krásy zomdieť alebo i zomreť.“

„Nuž, a či neviete, dobrý človek, kde býva a jako sa volá?“ ptala se stráž.

„Ba veru viem, tam ju ľudia Mahulenou, krásnou pannou, volajú, kde býva, neviem doista, ale by som tam azda potrafil.“

Stráž dovedla hned poutníka ku králi a vše, čo řekl, mu pověděla. - „No ale, či je naozaj tak krásna jako tento obraz?“ ptal se král poutníka. „Eh, dva razy krajšia je Mahulena!“ zvolal poutník, „lebo na tú kto nevdojak pozre, hneď zomdleje alebo i zomre.“

Jak to princ uslyšel, hned řekl otci, že si on sám po ni půjde. Otec mu darmo vymlouval, darmo se všickni vzpírali proti tomu, on jinak nedal. Tedy když otec viděl, že musí býti povolen, žádal onoho poutníka, aby syna sprovázel.

„Ej, páně kráľu,“ řekl poutník, „už ja to vďačne urobím, keď ma váš syn budě poslúchať a všetko urobí, čo mu ja budem kázať.“ Na otcovu radu se princ poutníkovi podvolil. Když byli na cestu připraveni, rozžehnal se princ s otcem a vydali se s poutníkem na cestu. - Macecha byla ráda.

Šli dlouhý čas přes tmavé hory, pláne a doly, starými cestami, až přišli jedenkrátě do velmi tmavé hory (lesa): „No čože tu,“ ozval se

umdlený princ, „kdeže my tu proti noci puojďeme, kdeže tu nocovať, keď tu ani ohňa, ani diery? -Chod' me ažda ďalej!“

„Vydriap sa na tohoto buka, či by si dakde svetielko nĕzazrel!“ - pravil poutník princovi. - Nerozmýšľel se princ, vydrápal se na nejvyšší buk a tamodtud se díval na vše strany.

„No, či vidíš dakdĕ svetielko?“ - volal naň poutník.

„Ba veru vidím, ale je to veľmi ďaleko,“ odpovídal princ.

„No, len si dobre pametaj, puojďeme ta.“

Jak sešel princ dolů, hned se pohnuli ďale, ale tma bylo jako v rohu, a dľouho šli, neĕ došli k samotnému domečku, co se v nĕm svítilo. Vnídu dnuka, tu vidí starce tak šedivého jako holub za stolem sedĕt a knihy písať. „Pánboh daj šťastia!“ pozdravili poutníci starce, ale ten se ani nepohnul, ani se na nĕ nepodíval, jen psal a psal za tím stolem. Pocestní stáli při dveřích, čekajíce, že jim snad přece něco odpoví, ale ten se na nĕ ani neohlĕdnul, jen psal a psal. „Veru si my len políhajme, keď nám ani tak ani tak neodpovedá, ved' nám ažda samotný starý čľovek nič neurobí,“ řekl princ. -Lehli si.

Princ usnul hned, ale poutník neusnul a pozoroval, co bude stavec děľati. Stavec psal. - O půľnoci přiletĕly do jizby tři vrány, z těch udĕľaly se tři panny, a to byly starcovy dcery.

„Otec, otec!“ vzkřikly, „kdože tu nocuje?“

„Ba veru nocujú tu dvaja pocestní; ale zato nič, len rozprávajte“ - řekl stavec.

„No veru my nebudeme rozprávať, lebo by nás mohli tito ľudia vypočúvať,“ bály se panny.

„Cože by počuli, ved' spia, a keď i nĕspia, lahudně sa oni o to starajú. - Tak povedzže ty, najstaršia, kdeže si dnes chodila a čo si vo svete počula?“ - Tu začala nejstarší povídati: „Bola som, bola v ďalekom, širokom svete a tam som počula, že si jedon mladý princ Mahulenu, krásnu pannu, hľadá.“

„Kdeže si ty, stredná dcĕra, chodila a čože si vo svete počula?“ - pľtal se stavec druhĕ.

„Chodila som ja, chodila po ďalekom, širokom svete a tam som počula, že princ hľadá Mahulenu, krásnu pannu, a že príde na dve

cesty: jedna budě bahnatá, druhá budě dobrá; keď on puojďe tou dobrou, nikdy jej nedostane, keď puojďe bahnatou, muože jeho ženou byť.“

„Kdeže si ty, moja tretia dcéra, chodila a čože si vo svete počula?“ - ptal se starec nejmladší.

„Chodila som, chodila po ďalekom, širokom svete a tam som počula, že princ Mahuleny, krásnej panny, nedostane, jak jej hněď do očí pozre, ale len tak, keď jej prvý děň na nohy, druhý děň na driek a tretí děň na tvár pozre, ináče tam zle pochodí.“ Jak to nejmladší dopověděla, ozvaly se všechny tři: „A kdo toto povie, nach sa na kameň obráti!“ - Potom panny odešly pryč, starec si to všecko do knihy zapisoval a poutník si vše zapametoval. - Ráno vstali, starci poděkovali, který si jich zase ani nevšimnul, a šli dále. - Tu přišli na dvě cesty, jedna byla dobrá, druhá ale bahnatá. Princ chtěl se hned na tu dobrou dáti, ale poutník ho odvrátil a pravil, že půjdou tou bahnatou. - „Ej, kdeže by sme sa tam tárali, veď je táto cesta jako stuol,“ mrzel se princ.

„No už hoc je lepšia, ale mňa musíš poslúchať, a keď nie, Mahulena tvojou ženou něbudě!“ - řekl poutník a princ, ač nerad, musel s ním na cestu bahnatou. - Dlouho šli po té špatné cestě, až div neumdleli, konečně přece došli konce a u města octli se, ve kterém Mahulena, krásná panna, bydlela. - „No, preca sme už raz tu“ - potěšili se počestní, dokonce princ, kterému by již byla o málo vůle odpadla dále jíti. - Chtěl tedy, jak do města vešli, hned ku králi jíti a Mahuleně panně se představit, ale poutník mu nedal, až by si odpočinul a občerstvil se. - Když ale byl přihotoven, pravil mu poutník: „Počujže, čo ti budem kázať, a jak sa dľa toho nebudeš držať, životom to zaplatíš. Keď prídeš dnu do svetlice, čo je v něj Mahulena, ani slova něpovedz, sklop oči na zem a něpohliadni hore. Ona budě stáť na vysokom mieste, na ktoré sa po schodíkach hore chodí, tak ty hľad' hore po schodíkach - výš a výš, a jaknáhle jej nohy po kolená zazreš, nepozerať d'alej! Budě tam p re teba i jedlo i víno, ale ty nějedz len tretinu zo všetkého.“

Princ odešel do paláce, vešel do svetlice se sklopenýma očima, nepodíval se vskutku Mahuleně panně jen na nohy, snědl třetinu jídla, vypil třetinu vína a mlčky, jak přišel, odešel.

Druhý den dal mu poutník to samé naučení, řka mu, aby se výše nepodíval na Mahulenu než po pas a potom aby snědl polovic jídla a polovic vína vypil. - Princ to zase vše vykonal, a ačkoliv ho to velmi vábilo oči zdvihnouti výše, přece poutníkovu radu poslechl.

Třetí den pravil poutník princovi: „Dneska je tretí děň, dnes jej muožeš pozreť do tvári, ale len pomaly, nie naraz, lebo zomdlieš. Muožeš aj všetko jedlo zjesť a víno vypiť; aleže sa mi chlapsky drž!“ - Princ pospíchal s nedočkavostí do zámku; - jak ale do světnice vstoupil a na Mahulenu, krásnou pannu, pohlédl, tu se začal svět s ním točiti, a byl by o málo na zem padl, taková jasnota jí z tváře zářila. - Když viděla Mahulena, že princ neomdlel ani neumřel, sešla se svého vysokého místa dolů, podala mu ruku a pěkně se s ním shovárala. - Král, její otec, i všecko dvořanstvo přišlo a divili se, že princ žije. Král dal princovi Mahulenu za ženu, s tou však výminkou, aby s ní nikdy nejel domů, neboť on byl králem všeho pernatstva, rozuměl ptačí řeči a věděl, že na ně neštěstí čeká, jestli domů se odeberou. -

Princ nerad k tomu přivolil, ale když se Mahulena na něho podívala, nemohl odpírati. Tedy na to pristal. Slavila se hlučná svatba a princ s Mahulenou bydleli v nejkrásnějším paláci a poutník, princův přítel, s nimi. - Z počátku pozapomínal princ na svého otce, byl velice šťasten, ale potom naléhal ustavičně na Mahulenu, aby otce k tomu přemluvila, by je k otci jeho pustil. Otec nemoha jim říci, co je čeká, nerad je pouštěl, ale když jinak nedali, svolil přece. I vydali se tedy na cestu manželé a poutník s nimi. -I přijeli zase na noc k onomu starci do té chaloupky. Pozdravili; když ale jako po prvé na ně ani se nepodíval, lehli si; manželé záhy usnuli, ale poutník neusnul. O půlnoci přiletěly zase ony tři vrány, starcovy dcery. — Jako tehdáž, ptal se zase starce nejdříve nejstarší, co ve světě viděla a slyšela.

„Ej, už si ju vezie, Mahulenu, krásnu pannu, mladý princ“ -řekla nejstarší. - Potom se ptal starý prostřední.

„Ej vezie, vezie, ale nedovezie, bo ti to poviem, že ho velké nešťastie čaká,“ - řekla druhá; a třetí zvěstovala dále: „Veru čaká, bo jeho macocha je ježibaba a neľúbi princa, ani Mahuleny, krásnej panny. - Keď sa budú k zámku zblížovať, pošle im taký pohár vína, že jak ho vypijú, srdca sa im rozpuknu; a takého koňa, čo jak naň princ sadne, hneď s ním do Dunaja skočí; a keď to nie, v noci do svetlice sa im dostane čo drak a zmárni ich. - A kdo toto povie, na kameň nach sa obráti!“

„Na kameň nach sa obráti,“ opakovaly dvě starší po nejmladší. Starec vše do knihy zapsal, dcery odešly pryč a poutník si to všecko pamatoval. - Ráno vstali, starci poděkovali a odešli. - Když už před městem byli, tu jim přicházelo mnoho lidí v ústrety, a to byli ti, co jich ježibaba poslala přivítat prince s tím pohárem vína. - Jak to poutník viděl, povídá princovi: „Ty ani kvapky toho vína něpi, ale daj sluhovi tornu, čo ti ho nésie: poslúchni mňa.“ - Když sluhové přišli a pohár vína princovi podávali, že mu to královna posílá na přivítanou, tu řekl sluhovi, aby on mu připil. Ten nechtěl, ale musel, a jak se trochu napil, srdce se mu rozpuklo. - Tu viděl princ, v čem věc byla. - Když se zase na kus cesty k městu přiblížili, vyslala královna opět sluhův, kteří vedli krásného koně pro prince, ale poutník pravil: „Nesadaj na toho koňa, ale nach sadne sluha, čo ho vedie.“ - Princ poslechl. - Když mu sluha koně dával, že mu ho královna posílá, aby po královsku do města přijel, poručil sluhovi, aby on naň sedl. - Jak ale sluha naň sedl, kůň se vzpjal a prsto s ním do Dunaje letěl. - Už viděl princ, co macecha obmýšlí. -Ale když konečně domů přišli, bylo radosti plné město, otec se nemohl dost natěšiti s synem a krásnou pannou, ale i macecha tak dělala, jako by velikou radost měla.

I byly hody, jako o svatbě. — Večer, když chtěl jíti princ se ženou spát, povídá mu poutník: „Počuj a poslúchni mňa, ved' vieš, že ti dobre radím.“

„Ved' ja viem, bračok, nuž čože?“ ptal se princ.

„Dnes ja budem s tvojou ženou spať.“

„Už to nie, bračok!“ – zvolal princ. –

„Nuž ak nie, tak nie; ale sa ti zle povodí.“ - Princ si rozmýšľal, jak upřímně a dobře mu poutník vždy radil, že nechybil, kdykoliv ho poslechl, tedy konečně svolil, aby šel poutník s jeho ženou do komory, ale až ona usne. - Když usnula, odešel princ z komory a poutník tam vešel, maje v ruce břitký meč. - O půlnoci se náhle otevrou dvěře a do komory přivalil se ošklivý drak a hned se táhl k loži; ale poutník máchnul mečem a potvoru na zem povalil. I vydala hrozný ryk, že to v celém zámku zaznělo; poutník tělo její oknem do propasti hodil. Potom ale uklonil se k Mahuleně, krásné panně, by setřel s líce jejího krev, která na ni byla stříkla. Vtom vrazila do komory čeled', princ i otec jeho, kteří byli strašný ten křik slyšeli. - Když viděli poutníka u Mahuleny, na oděvu krev a že má meč v ruce, tu se naň vrhli, myslíce, že chtěl Mahulenu zabít. Král rozkázal, aby ho do vězení dali, a ráno měl býti usmrčen. Dostí se, chudák, všelijak vymlouval, že Mahuleně neublížil, vždyť na ní nebylo poskvřny - ale přece mu nevěřili, až princ kázal, aby pověděl pravdu.

„No, keď poviem praudu, skameniem, a keď nepoviem, musím zomreť, nach tedy vietě praudu“ - a tu povídal poutník vše, jak se co stalo, jak nocovali u starce, jak přiletěly ty vrány a od nich jak se všeho dověděl. – Všecko to pověděl, a jak dopověděl, zkameněl. - Tu teprv princ litoval své nedůvěry, objímal a líbal tvrdé tělo věrného přítele. - Starou královnu našli v propasti mrtvou.

Princ byl velmi smuten a každý den slzami obmýval tělo nešťastného přítele, ale kámen zůstal kamenem. Jednou pozdě večer, když se z lovu domů vracel a právě zase na svého přítele myslel, zašuměly mu nad hlavou křídla a viděl letěti tři vrány. – Jedna povídala: „Eh princ idě domou a něvie, čo sa doma robí.“

Druhá povídala: „Eh něvie, že mu Mahulena, krásna žena, synka porodila s žeravým slniečkom na čele.“ - „Ej něvie, že keby krvou toho dieťaťa kamenné tělo svojho priateľa pokropil, kliatba by s něho bola vzatá“ - řekla třetí a letěly dále. Princ ale pobodl koně

a uháněl k zámku a tu mu již přišli v ústrety dvořané, oznamující, že porodila Mahulena, krásná jeho žena, synka s žeravým sluněčkem na čele. I běžel pln radosti k ženě a k dítěti, a když je políbil, vzal nožík a řízl svému synáčku do malého prstíčku, až mu krev kapala, a když mu jí trochu vykapalo, běžel na dvorec a tuhé tělo svého přítele ní pokropil. - V okamženi byla s něho kletba vzata a jeden druhého objímal. Napotom už nic štěstí jejich nepřekáželo a žili pospolu dlouho a šťastně.

Božena Němcová
Mahulena, krásná panna

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 30. 10. 2012